

Dr. Ion Buzatu, *Viața și testamentul lui Deng Xiaoping, arhitectul miracolului chinez și al Chinei moderne. Visul chinezesc și judecata istoriei*, București, Editura Meteor Press, 2016, 159 p.

Cartea analizează una dintre personalitățile marcante ale secolului al XX-lea, Deng Xiaoping, care și-a legat numele de impetuoasa dezvoltare din ultimele decenii a țării sale, cunoscută sub numele de “miracolul chinez”.

Ion Buzatu, diplomat de meserie, cunoscător al realităților din Republica Populară Chineză, a cercetat cu atenție sursele principale, datorate unor autori chinezi, la care a adăugat unele experiențe și reflecții personale.

Așa cum era firesc, în carte este prezentată biografia lui Deng Xiaoping, începând cu mediul familial și studiile elementare, continuând cu anii petrecuți în Franța (1920-1926) unde a fost “student, muncitor și revoluționar”, apoi în URSS (1916-1927) - “patria primului regim comunist, a Cominternului și a luptei pentru putere între Stalin, Troțki, Buharin și alți vechi bolșevici”. Întors în țară, a devenit secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, funcție pe care a deținut-o pentru scurt timp, după care și-a continuat activitatea în provincii.

Deng Xiaoping a participat la războiul de eliberare împotriva trupelor japoneze, la “marșul cel lung”, de circa 10 000 de km, una dintre cele mai spectaculoase acțiuni militare din istorie, încheiată cu victoria forțelor naționale și proclamarea Republicii Populare Chineze la 1 octombrie 1949.

A urmat o perioadă tumultuoasă din viața lui Deng Xiaoping, care a îndeplinit funcții de mare răspundere - vicepreședinte al Consiliului de Stat, secretar general al PCC, dar și ani grei în anii revoluției culturale (1969-1973), când a trebuit să lucreze într-o fabrică de tractoare pe post de instalator. A revenit la Beijing, fiind ales în funcția de membru al Comitetului Permanent al CC al PCC. Nu a avut liniște, deoarece “Banda celor patru” – în frunte cu soția lui Mao

Zedung, a urmărit nu numai să-l înlăture din structurile de conducere, ci chiar să-l lichideze fizic. S-a dovedit a fi norocos, dar și priceput, astfel că a reușit în octombrie 1976, să obțină arestarea celor patru.

Din 1978, Deng Xiaoping a devenit “prima personalitate politică influentă a Chinei”, deși nu a ocupat pozițiile cele mai înalte în partid și în stat. Ca urmare, a putut să-și impună concepția proprie privind “construirea socialismului cu caracteristici chineze, în cadrul economiei de piață socialiste”. În locul factorului ideologic promovat de Mao Zedung, Deng Xiaoping a introdus principiul meritocrației și al productivității muncii, pornind de la zicala chinezească: “Nu contează dacă pisica este albă sau neagră, cea care prinde șoareci e bună”.

S-a acționat în patru direcții de modernizare a principalelor domenii: agricultură, industrie, cercetare științifică și învățământ. În carte sunt prezentate modalitățile concrete de realizare a reformei și rezultatele obținute, care au constituit, și continuă să fie considerate, un adevărat “miracol chinezesc”.

Deng Xiaoping chinez s-a pronunțat pentru o largă deschidere internațională a RP Chineze, a lansat ideea “o țară două sisteme”, fapt ce a permis trecerea la recuperarea teritoriilor pierdute de-a lungul vremii.

De numele lui Deng Xiaoping se leagă și un nou sistem de conducere a partidului și statului, prin retragerea persoanelor în vârstă și promovarea tinerilor, iar funcții de conducere la nivel înalt să fie exercitate pe timp limitat -de două mandate, a câte cinci ani fiecare. El însuși a dat exemplu, retrăgându-se din toate structurile politice, militare și administrative în 1987. Până la moartea sa, în 1997, la vârsta de 93 de ani, a continuat să fie solicitat pentru sfaturi de liderii aflați la putere și să primească unii oaspeți străini.

Ion Buzatu nu scrie explicit, dar din conținutul cărții rezultă că statele Occidentale, în primul rând SUA, nu vedeau cu ochi buni dezvoltarea Chinei, care devenea un concurent puternic pentru ele, drept care au desfășurat o intensă campanie de denigrare a politicii promovate de liderii de la Beijing și au căutat să stimuleze o opoziție internă cât mai largă. Autorul scrie: “Îndemnați și din afară de către unele forțe ce doreau destabilizarea Chinei”, o seamă de intelectuali și studenți și-au radicalizat atitudinea ostilă față de regimul existent, care a culminat în iunie 1989 cu ocuparea Piaței Tiananmen.

Faptul că ei aveau ca simbol o statuie de ipsos imitând Statuia Libertății din New-York, precum și că au instalat de corturi în Piață (metodă ce avea să fie experimentată în România, Iugoslavia și Ucraina) grăiește de la sine cine se afla în spatele manifestanților. După un ultimatum energic, Piața Tiananmen a fost evacuată în forță. Cifra celor morți nu a fost comunicată oficial. Ion Buzatu scrie că victime au fost “câteva sute de persoane și nu mii cum raportaseră unii ziariști străini”. Cert este că regimul comunist din China s-a dovedit o “nucă prea tare” pentru Occidentali, drept care aceștia și-au concentrat eforturile spre lichidarea regimurilor socialiste din Europa.

Programul lansat de Deng Xiaoping în 1978 continuă să-și dea roadele, fiind dezvoltat de Xi Jinping - președintele RP Chineze și secretarul general al PCC - care în 2012 a lansat conceptul “visul chinezesc”, prin care se asigură o și mai puternică dezvoltare a acestei țări. În 38 de ani, China a devenit a doua putere economică din lume (după SUA), a reușit performanțe științifice impresionante, are un cuvânt greu de spus în lumea contemporană.

Cartea lui Ion Buzatu conține unele relatări picante, dar perfect adevărate. Voi cita câteva exemple:

În 1957, Mao Zedung a cerut desfășurarea unor “dezbateri deschise și exprimarea punctelor de vedere față de starea de lucruri din societate”. Era, precizează autorul, “un mic șiretlic al lui Mao de a testa și a afla gândurile reale ale unor persoane sau segmente sociale - tradiție străveche, împământenită în cultura chineză”. Afișând ”modestie și nepricepere, îi invită pe preopinenți, chiar și interlocutori străini, să-i critice și să le dea sfaturi, doar pentru a afla ce gândesc aceștia cu adevărat despre ei (de remarcat că printre străinii care au înghițit această nadă sui-generis s-au numărat și se numără încă o mulțime de demnitari români).

În iunie 1960, N.S. Hrușciiov a fost primit de Mao Zedung la vila sa din Orașul Interzis “în costum de baie, înotând în piscină”. În fața acestui spectacol, liderul sovietic, “se dezbracă și nefiind pregătit, intră numai în lenjeria de tetra în bazin”.

În iulie 1965, când conflictul chino-sovietic ajunsese la apogeu, liderii Partidului Comunist Român au reușit să-i aibă ca invitați la Congresul al IX-lea al PCR atât pe Leonid Brejnev, cât și pe Deng Xiaoping. La un moment dat, Nicolae Ceaușescu “ se ridică în picioare și ridică în sus mâinile înalților oaspeți rus și chinez, spre surprinderea totală a acestora, sugerând împăcarea sovieto-chineză, în aplauzele furtunoase ale întregii asistențe”. Această scenă inedită a făcut “înconjorul lumii, marcând politica independentă, echidistantă a României”.

Cartea, bine scrisă, densă în informații și convingătoare, a apărut în condiții grafice excepționale, pentru care autorul și editura merită felicitări.

Ea ne oferă și prilejul unei reflecții asupra situației României, care-și caută de 26 de ani un proiect de țară. Cel vehiculat de politicieni și de mass-media - aderarea la NATO și Uniunea Europeană - nu este unul original, deoarece el a fost aplicat în toate statele care au făcut parte din Tratatul de la Varșovia, înscriindu-se în noul raport de putere stabilit pe plan mondial începând cu anul 1989.

Experiența chineză poate fi utilă pentru liderii politici români, cu condiția ca ei să-și formeze o viziune, inclusiv prin studierea acestei cărți, și să nu se mulțumească cu directivele primite de la NATO și UE. Pentru aceasta ar trebui să se considere membri cu drepturi depline în aceste organizații, reprezentanți ai unei țări cu o istorie și o experiență bogate, care nu mai acceptă să fie împinsă la periferia Europei.

Ioan Scurtu